

- досягти надійності прогнозу основних макроекономічних показників, на основі яких формуються дохідна й видаткова частини державного бюджету, - обсягів і темпів зростання ВВП, темпів інфляції, валютного курсу;
- дотримуватися об'єктивності під час формування дохідної частини бюджету;
- мінімізувати фінансові втрати держави під час використання державної власності;
- оптимізувати бюджетні витрати, що сприятиме повноцінному фінансовому забезпеченню реалізації державних функцій;
- забезпечити послідовність розвитку бюджетного процесу, достатність фінансових ресурсів для виконання бюджетних зобов'язань на кожному рівні на основі законодавчо затверджених мінімальних державних соціальних стандартів і обґрунтованих нормативів мінімальної бюджетної забезпеченості;
- створити систему управління державним боргом, яка дала б змогу оптимізувати співвідношення фінансування процентних і непроцентних витрат; освоїти сучасні методи оцінки раціональності бюджетних асигнувань;

Аналізуючи звіт про виконання бюджету на 2015 рік можна сказати, що Україна робить значні покращення у фінансовій системі. Вперше за 4 роки держбюджет повністю виконано по доходах, знижено дефіцит державного бюджету з 4.9% ВВП до 2.3 % ВВП, здійснено перший етап фіскальної децентралізації і збільшено доходи місцевих бюджетів, профінансовано всі ключові потреби бюджету:

- рекордні видатки на оборону і безпеку;
- жодних затримок по соціальних виплатах;
- прискорено підвищення соціальних стандартів на 13% на 3 місяці (вересень замість грудня);
- збільшено капітальні видатки (+136%).

Аналізуючи сказане вище, можна зробити висновок, що бюджетний механізм відіграє провідну роль у формуванні бюджетної системи країни. Адже коли задіяні усі його складові, то можна досягти:

- Зменшення боргового навантаження;
- Зменшення інфляційного тиску;
- Зменшення податкового навантаження в економіці - держава стає «дешевшою» для її громадян;
- Збільшення інвестиційного ресурсу у приватний бізнес;
- Повернення впевненості інвесторів у «завтрашньому дні»;
- Створення умов для сталого розвитку економіки.

Література:

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, N 5-6, ст.78.
2. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради -2001. - №37-38.
3. Лагутін В.Д. Бюджетна та монетарна політика: координація в трансінформаційній економіці: Монографія. - К.: КНТЕУ, 2007.
4. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). Монографія. - К.: КНЕУ, 2005. - 217 с.
5. Ткач Є. Особливості обліку надходжень коштів в державний бюджет України через органи державного казначейства України // Наук.зап. - Тернопіль, 2006.
6. Януль І.С. Бюджетний процес в Україні та напрями його вдосконалення // Фінанси України.- 2005.- №9.- с.25-26.

Велисар Т. І.

*аспірант, викладач кафедри фінансів
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

КОНЦЕПЦІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

В умовах Європейської інтеграції Україна поклала курс на проведення ряду реформ, в тому числі реформи соціальної сфери. Соціальний захист як складова частина соціальної сфери також потребує змін у її функціонуванні. Важливим для реформування соціального захисту населення залишається досвід європейських країн.

Концепції фінансового забезпечення соціального захисту населення європейських держав залежать від типу соціальної політики у країні.

Г. Еспінг - Андерсен у своїй праці «Три світи капіталізму добробуту» виділив три моделі держави добробуту [1, с. 77], які стали фундаментом для виділення моделей соціальної політики: ліберальної,

консервативної, соціал – демократичної. Дані моделі властиві не тільки країнам ЄС. Проте, кожному країні ЄС можна віднести до тієї чи іншої моделі.

А. Сапір виділив чотири європейські моделі соціальної політики: північну, англосаксонську, континентальну, середземноморську [2, с. 145].

Особливості соціальної політики кожної окремої країни ЄС, що відноситься до тієї чи іншої моделі мають свої відмінності, що пов'язано з особливостями функціонування різних форм соціального захисту населення.

Континентальна модель соціальної політики властива Німеччині, Франції. Засновником даної моделі був Бісмарк [2, с.146]. В основу концепції Бісмарка покладене використання обов'язкового соціального страхування. Соціальний захист населення функціонував на страхових принципах. Роботодавці та працівники приймали участь у формуванні фінансових ресурсів фондів соціального страхування на основі паритетності.

Німеччина яскравий представник континентальної моделі соціального політики. На сучасному етапі соціальний захист населення в Німеччині включає пенсійне страхування, медичне страхування, страхування від нещасних випадків, страхування по безробіттю, страхування по інвалідності. Населення приймає участь як в обов'язковому державному страхуванні, так і в добровільному страхуванні. Ставка страхового внеску до обов'язкового соціального страхування складає 19,5% від загального доходу, що підлягає страхуванню. Вона сплачується робітником та роботодавцем у розмірі 9,75 % від обсягу доходів відповідно[3, с. 128].

Пенсійне страхування в Німеччині складається з трьох елементів: обов'язкове пенсійне страхування, пенсійне страхування від підприємств, приватне пенсійне страхування. Підприємства та населення здійснюють на паритетній основі страхові внески за обов'язковим пенсійним страхуванням.

Система медичного страхування складається з п'яти елементів: стаціонарне медичне обслуговування, амбулаторне обслуговування, виготовлення медикаментів, фінансування програм тих осіб, які не можуть особисто брати участь в програмах обов'язкового медичного страхування, медичне обслуговування на підприємствах.

Страхування і виплати з безробіття здійснюються федеральним відомством зайнятості [4, с. 34]. Страхові платежі сплачують роботодавці та працівники. Розмір соціальної допомоги залежить від: тривалості страхового стажу, розмірі заробітної плати на останньому робочому місці, наявності дітей, що знаходяться на утриманні. Термін отримання соціальної допомоги обмежений двома роками.

Соціальний захист інвалідів у Німеччині фінансується за рахунок державного бюджету. Інваліди отримують грошову допомогу, пільги та соціальне обслуговування.

В Німеччині активно виділяються також кошти на: виховання, охорону материнства, дітей, житло, преміювання житлового будівництва, забезпечення жертв війни, сільськогосподарську соціальну політику та інші заходи [4, с. 35].

Держава сплачує допомогу на виховання дітей. Перші шість місяців цю допомогу отримують усі сім'ї. Потім розмір допомоги терміном на один рік визначається в залежності від обсягу доходу сім'ї.

Соціальна допомога у Німеччині надається у випадку, коли особа не має права на інші види допомоги.

Англосаксонська модель соціальної політики була заснована В. Беверіджом. За даною моделлю соціальної політики побудована концепція фінансового забезпечення соціального захисту у Великобританії, Ірландії.

Концепція В. Беверіджа передбачала участь у соціальному захисті трьох суб'єктів системи соціального захисту – держави, підприємств та населення. Держава має забезпечувати базові гарантії соціального захисту населення, підприємство має забезпечувати соціальне страхування робітників, робітник приймає незначну участь у обов'язковому соціальному страхуванні, він має використовувати добровільне особисте страхування. В. Беверідж вважав, що країна через державний бюджет має забезпечувати фінансування системи охорони здоров'я, сім'ям з дітьми. Держава також має дбати про недопущення масового безробіття у країні. За даною соціальною моделлю соціальні послуги доступні всім верствам населення.

Система соціального захисту населення у Великобританії передбачає поділ системи на дві частини: національну охорону здоров'я та національне соціальне страхування [5, с. 155]. Національна охорона здоров'я, забезпечення від нещасних випадків на виробництві, соціальні допомоги сім'ям з дітьми фінансуються з державного бюджету, а національне соціальне страхування – з фондів соціального страхування. Фінансові ресурси фондів соціального страхування формуються зі страхових внесків роботодавців та їх працівників. На жаль, страхові внески, що сплачуються не мають цільового призначення.

Середземноморська модель соціальної політики поширена в Греції, Італії, Португалії та Іспанії.

Концепція фінансового забезпечення системи соціального захисту населення Італії характеризується невисоким рівнем соціального захисту населення. Серед основних напрямів соціального захисту в більшій мірі фінансується пенсійне забезпечення. Інші напрями соціального захисту населення перекладаються на родичів та самозахист.

Північна модель соціальної політики властива таким європейським країнам як Данія, Фінляндія, Швеція і Нідерланди. Яскравим прикладом даної моделі, що відома в світі є Швеція. У цьому зв'язку її часто називають шведською моделлю.

Соціальний захист у Швеції забезпечується у відповідності з соціальним стандартом. Відповідно до концепції фінансового забезпечення соціального захисту населення Швеції держава гарантує населенню повний соціальний захист населення. Джерелом фінансового забезпечення системи соціального захисту населення виступають: бюджет держави та фонди соціального страхування. Провідним джерелом фінансового забезпечення всіх напрямів соціального захисту населення виступає бюджет держави. Видатки на соціальну сферу у Швеції складають 50 % обсягу всіх державних видатків [2, с. 153]. Бюджет держави формується переважно за рахунок податкових надходжень. Як відомо, рівень оподаткування у Швеції один з найвищих у світі [5, с. 155]. Відповідно обсяг доходів бюджету теж високий, що служить фінансовою базою для виконання функцій соціального захисту населення.

У Швеції населення непрацездатного віку отримує високу пенсію. Коефіцієнт заміщення для пенсії складає – 75 % заробітної плати [2, с. 146]. Держава виділяє значну частину дотацій з державного бюджету для покриття видатків пенсійного фонду. Соціальний захист сімей з дітьми та утримання будинків пристарілих фінансується з місцевих бюджетів. На перший погляд складається враження, що вітчизняна концепція фінансового забезпечення соціального захисту населення у фінансуванні форм соціального захисту досить схожа на шведську модель. Проте, якщо порівняти рівень розвитку Швеції та України, то цілком доречною є думка, щодо перегляду концепції фінансового забезпечення соціального захисту населення та побудови нової концепції фінансового забезпечення системи соціального захисту населення України. В її основу має бути покладений перегляд ролі суб'єктів системи соціального захисту населення – держави, підприємств та населення, у формуванні фінансового забезпечення системи соціального захисту населення.

Отже, дослідження концепцій фінансового забезпечення системи соціального захисту населення європейських країн може бути використане для подальшого реформування соціального захисту населення в Україні та побудови ефективної концепції фінансового забезпечення системи соціального захисту населення.

Література:

1. Длугопольський О. В. Особливості фінансування соціального захисту в країнах Азії: японський вектор формування держави добробуту / О. В. Длугопольський // Фінанси України. – 2014. – №11. – С. 75 – 97.
2. Джавадова С. А. Европейская социальная модель в новом социальном измерении / С. А. Джавадова, В. Д. Гончарова // Экономический журнал. – 2009. – № 2 (16) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/evropeyskaya-sotsialnaya-model-v-novom-sotsialnom-izmerenii>.
3. Дідик С.М. Зарубіжний досвід фінансування соціального захисту населення / С.М. Дідик // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №4. Т. 1 – С. 127 – 129.
4. Карлін М. І. Фінанси країн Європейського союзу: навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2011. – 639 с.
5. Колосовська І. Сучасні підходи у реформуванні соціальної політики держави як регулятора розвитку соціальної сфери / І. Колосовська // Ефективність державного управління. – 2015. – №43. – С. 152 – 158.